

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 vtrum hypocrisis sit simulatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

per aliqua signa factorum, uel rerum, aliquid signi-
ficet contrarium eius, quod in eo est: quod proprie
simulatio dicitur. Vnde simulatio proprie est men-
daciū quoddam in exteriorum signis factorum
consistens. Non refert autem utrum aliquis men-
tatur uerbo, uel quocumque alio facto, ut supra ha-
bitum est. * Vnde cum omne mendaciū sit pec-
catum, ut supra dictum est, consequens est etiam,
quod omnis simulatio est peccatum.

q. preced.
art. 1.
q. preced.
art. 3.

Lib. 2. e. 57.
in princip.
tom. 4.

Grego. ho-
mil. 27. in
Euang. non
loge a prin-
cipio.

Augu. lib. 2.
q. Euang. q.
sic ca. vicia
medio.

D. 2.
* Ambr. in
li. de Abra-
ham. cap. 8.
tom. 4.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut Aug.
dicit in lib. de quaest. Euang. * nō omne quod
fingimus, mēdaciū est: sed quando id fingimus,
quod nihil significat, tunc est mendaciū. Cum au-
tem fictio nostra refertur ad aliquam significatio-
nem, non est mendaciū, sed aliqua figura uerita-
tis. Et subiungit exemplum de figuratiuis locutio-
nibus, in quibus fingitur quāda res, non ut assera-
tur ita esse, sed eam proponimus, ut figurā alterius
quod asserere uolumus. Sic ergo Dominus in Euā-
gelio finxit se longius ire, quia composuit motum
suum quasi uolētis longius ire, ad aliud figuratiue
significandū, quod ipse ab eorum fide longe erat,
ut Gregor. * dicit: uel ut August. † dicit, quia cum
longius recessurus esset ascendendo in cōelum, per
hospitalitatem quodāmodo retinebatur in terra.
Abraham etiam figuratiue locutus est. Vnde Am-
brof. * dicit de Abraham, quod prophetauit quod
ignorabat. Ipse enim solus disponebat redire im-
molato filio: sed Dominus per os eius locutus est
quod parabat. Vnde patet, quod neuter simulauit.

AD II. dicendum, quod Hier. utitur large nomi-
ne simulationis pro quacumq; fictione. Cōmuta-
tio autē faciei Dauid fuit fictio figuralis, sicut gl.
exponit in titulo illius Psal. Benedicā dñm in omni
tēpore. Simulationē uero Iehu nō est necesse excu-
sari a peccato, uel mēdacio, quia malus fuit, utpote
ab idolatria Ieroboā non recedens. Commēdatur
tñ, & temporaliter remuneratur a Deo non pro si-
mulatione, sed pro zelo, quo destruxit cultū Baal.

AD III. dicendum, quod quidā dicunt, quod nullus pōt
se simulare esse malum, quia per opera bona nullus
simulat se malū: si autē opera mala faciat, malus est.
sed hæc ratio nō cogit. Potest. n. aliquis se simulare
malū p opera, quæ in se nō sunt mala, sed habēt in
se quandam speciem mali: & tñ ipsa simulatio est
mala tum ratione mendacij, tum ratione scandali.
Et quāuis per hoc fiat malus, non tamen fit ma-
lus illa malitia, quam simulat. Et quia ipsa simula-
tio secundum se mala est non ratione eius, de quo
est, siue sit de bono, siue sit de malo, peccatum est.

AD IIII. dicendū, quod sicut aliquis uerbo mē-
titur, qñ significat quod non est, non autem qñ ta-
cet quod est, quod aliquando licet: ita etiam simula-
tio est, quando aliquis per exteriora signa facto-
rum, uel rerum significat aliquid quod non est, nō
autem si aliquis prætermittat significare quod est.
Vnde aliquis potest peccatū suum occultare absq;
simulatione. Et secundum hoc intelligendum est,
quod Hierony. * dicit ibidem, quod secundum re-
medium post naufragium est peccatum abscon-
dere, ne scilicet exinde alijs scandalum generetur.

Esa. 3. super
verbu Esa.
citatū in
argu. tom. 5.

ARTICVLVS II.

Utrum hypocrisis sit idem quod simulatio.

4. di. 16. q. 4.
artic. 1. q. 1.
per to. & q.
2. ad 2.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur quod hypo-
crisis non sit idem quod simulatio. Simulatio
enim consistit in quodam factorum mēdacio: sed

F hypocrisis potest etiam esse factio-
nerius, quæ interior agit, sicut dicitur.
Cum facis elemosinam noli tubal-
ficari hypocrisis faciunt. ergo hypocrisis
idem simulatio.

¶ 2. Præter Greg. * dicit 3. Moral. Summa
& sanctitatis habitum tenent & peccatum
exequi non ualent. Hos nequaquam
dum est in hypocrisis numerantur
aliud est infirmitas, aliud malitia
qui tenent habitum sanctitatis, & in-
firmitatis non exequuntur, sunt similes
terior habitus sanctitatis opera peccati
cat. non ergo simulatio est idem quod

G ¶ 3. Præter. Hypocrisis in sola intentione
cit enim Dominus de hypocrisis. Ma-
omnia opera sua faciunt, ut ab homi-
tur. & Gregor. dicit 3. Moral. * quid
quid agant, sed quomodo de actibus
minibus possint placere, considerant
non consistit in sola intentione, sed
operatione. unde super illud Iob 37.
& callidi prouocant iram Dei. dicitur
lato alium simulat, & aliud dicitur
& lasciuium sequitur: ostendit prauum
marium replet. ergo hypocrisis
quod simulatio.

H SED CONTRA est, quod dicitur. dicitur
mologiarum. Hypocrisis ergo communis
simulator interpretatur, quia inter
num se palam ostendit. hypo enim
diciū interpretatur.

R. RESPOND. Dicendum, quod sicut
dem, nomen hypocrisis tractum est
qui in spectaculis cōtacta facie in
tes uultum uario colore, ut ad partem
lant, colorem peruenient, modo
do in specie femina, ut in ludis
Vnde August. dicit in lib. 3. de sermo-
monte, quod sicut hypocrisis simula-
personarum, agunt partes illius, quod
enim qui agit partes Agamemnonis,
sed simulat eum) sicut in ecclesiis, & in
mana, qui se uult uideri quod non
est: simulat enim se iustum, non est
dicendum est, quod hypocrisis simulatio
autem omnis simulatio, sed simulatio
simulat personam alterius: sicut com-
mulat personam iusti.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod
naturaliter significat intentionem.
aliquis per bona opera querat, ut
Dei seruitium pertinentia, non querat
re, sed hominibus, simulat rectitudinem
quam non habet. Vnde Gregor. dicit
quod hypocrisis per carnis Deo
tionis seculi: quia per ipsa quod
cta ostendunt, non conseruarent
minum, sed auras sanctorum: & tñ
dacter intentionem rectam, quod
quāuis non simulat aliquid rectum
non agunt.

AD II. dicendū, quod habitus sanctitatis
gionis, uel clericatus, significat
gatur ad opera perfectionis: & tñ
sanctitatis assumit intendens se ad
nis transferre, si p infirmitate
lato, uel hypocrisis: quod non
peccati, sanctitatis habitum de
tionem

AD III. dicendū, quod habitus sanctitatis
gionis, uel clericatus, significat
gatur ad opera perfectionis: & tñ
sanctitatis assumit intendens se ad
nis transferre, si p infirmitate
lato, uel hypocrisis: quod non
peccati, sanctitatis habitum de
tionem

hoc sanctitatis habitum assumeret, ut se iustum ostē-
 raret, esset hypocrita, & simulator.
 Ad III. Dicendum, quod in simulatione sicut in
 mendacio duo sunt. Vnum quidem sicut signum,
 & aliud sicut signatum. Mala ergo intentio in hypo-
 crita consideratur sicut signatum, quod non respon-
 det signo. Exteriora autem uel uerba, uel opera,
 uel quaecumque sensibilia considerantur in omni si-
 mulatione, & mendacio, sicut signa.

ARTICVLVS. III.

Vtrum hypocritis opponatur uirtuti ueritatis.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod hypo-
 critis non opponatur uirtuti ueritatis. In si-
 mulatione enim, siue hypocritis est signum, & signa-
 tum: sed quantum ad utrumque non uidetur oppo-
 ni alicui speciali uirtuti. Hypocrita. n. simulat quam-
 cumque uirtutem, & etiam per quaecumque uirtu-
 tis opera, puta, per ieiunium, orationem, & eleemo-
 synam, ut habetur Math. 6. ergo hypocritis non op-
 ponitur specialiter uirtuti ueritatis.

¶ Præte. Omnis simulatio ex aliquo dolo uidetur
 procedere, unde & simplicitati opponitur: dolo au-
 tem opponitur prudentiæ, ut supra habitum est. * er-
 go hypocritis, quæ est simulatio, non opponitur ue-
 ritati, sed magis prudentiæ, uel simplicitati.

¶ Præte. Species moralium considerantur ex fine:
 sed finis hypocritis est acquisitio lucri, uel inanis
 gloriæ: unde super illud Iob 27. Quæ est species hypo-
 critæ, si auare rapiat &c. dicit * glo. Hypocrita, qui
 latine dicitur simulator, auarus raptor est, qui dum
 inique agens desiderat de sanctitate uenerari, laudē
 uitæ rapit alienæ. cum ergo auaritia, uel inanis glo-
 ria non directè opponatur ueritati, uidetur quod
 nec simulatio, siue hypocritis.

Sed Contra est, quia omnis simulatio est menda-
 cium quoddam, ut dictum * est. Mendacium autem
 directè opponitur ueritati. ergo & simulatio, siue
 hypocritis.

RESPON. Dicendum, quod secundum Philo. * in
 10. Metaph. Contrarietas est oppositio secundum
 formam, a qua scilicet res speciem habet. Et ideo
 dicendum est, quod simulatio, siue hypocritis pot
 opponi alicui uirtuti dupliciter. Vno modo directè:
 alio modo indirectè. Directa quidē oppositio eius,
 siue eius contrarietas est attendenda secundum ip-
 sam speciem actus, qui accipitur secundum propriū
 obiectum. Vnde cum hypocritis sit quædam simula-
 tio, qua quis simulat se habere personam, quam nō
 habet, ut dictum * est, consequens est, quod direc-
 tē opponatur ueritati, per quam aliquis exhibet se
 talem uitæ, & sermone, qualis est, ut dicitur in 4. Eth.
 * Indirecta autem oppositio, siue contrarietas hypo-
 critis potest attendi secundum quodcumque acci-
 dens, puta, secundum aliquem finem remotum, uel
 secundum aliquod instrumentum actus, uel quod-
 cumque aliud huiusmodi.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod hypocrita si-
 mulans aliquam uirtutem, assumit eam ut finem,
 non quidem secundum existentiam, quasi uolens
 eam habere, sed secundum apparentiam, quasi uo-
 lens uideri eam habere: ex quo non habet quod
 opponatur illi uirtuti, sed quod opponatur ueritati,
 in quantum uult decipere homines circa illam uir-
 tutem. Opera autem illius uirtutis non assumit quasi
 per se intenta, sed instrumentaliter quasi signa illius
 uirtutis. Vnde ex hoc non habet directam oppo-
 sitionem ad illam uirtutem.

AD II. Dicendum, quod sicut supra dictū est, * pru-
 dentia directè opponitur astutia, ad quam pertinet
 adinuenire quasdam uias apparentes, & non existen-
 tes, ad propositum consequendum. Executio autē
 astutiæ est propriè per dolum in uerbis: per fraudē
 autem in factis. & sicut astutia se habet ad prudentiā,
 ita dolus, & fraus ad simplicitatem. Dolus autem, uel
 fraus ordinatur ad decipiendum principaliter, &
 quandoque secundario ad nocendum: unde ad sim-
 plicitatem pertinet directè se præseruare a deceptio-
 ne. Et secundum hoc, ut supra dictum est, * uirtus
 simplicitatis est eadem uirtuti ueritatis: sed differt so-
 la ratione, quia ueritas dicitur secundum quod signa cō-
 cordant signatis: simplicitas autem dicitur secun-
 dum quod non tendit in diuersa, ut scilicet aliud in-
 tendat interius, & aliud prætendat exterius.

AD III. Dicendum, quod lucrum, uel gloria est fi-
 nis remotus simulatoris, sicut & mendacis. Vnde
 ex hoc sine speciem non sortitur, sed ex fine proximo,
 qui est ostendere se alium, quam sit. Vnde quan-
 doque contingit, quod aliquis fingit de se magna, nul-
 lius alterius gratia, sed sola libidine simulandi, sicut
 Philosoph. * dicit in 4. Ethico. & sicut etiam supra
 de mendacio dictum est. *

ARTICVLVS IIII.

Vtrum hypocritis semper sit peccatum mortale.

AD QUARTUM sic proceditur. Videtur, quod hy-
 pocritis semper sit peccatum mortale. Dicit
 enim Hiero. Isa. 16. * in gl. quod in comparatione duo-
 rum malorum, leuius est aperte peccare, quā sanctita-
 tem simulare. & super illud Iob 1. Sicut autem dño
 placuit &c. glo. dicit, quod simulata æquitas non est æ-
 quitas, sed duplex peccatum. Et super illud Thre. 4.
 Maior effecta est iniquitas peccati populi mei pecca-
 to Sodomorum, dicit gl. * Scelera animæ planguntur,
 quæ in hypocritam labitur, cuius maior est ini-
 quitas peccatorum quā Sodomorum: peccata autem
 Sodomorum sunt peccata mortalia. ergo & hypo-
 critis semper est peccatum mortale.

¶ Præte. Grego. dicit 31. mora. * quod hypocritæ ex
 malitia peccant: sed hoc est grauissimum, quia per-
 tinet ad peccatum in Spiritum sanctum. ergo hypo-
 crita semper mortaliter peccat.

¶ Præte. Nullus meretur iram Dei, & exclusionem
 a Dei uisione, nisi propter peccatum mortale: sed
 per hypocritam aliquis meretur iram Dei, secundum
 illud Iob 36. Simulatores, & callidi prouocant iram
 Dei. Excluditur etiam hypocrita a uisione Dei, se-
 cundum illud Iob 13. Non ueniet in conspectu e-
 ius omnis hypocrita. ergo hypocritis semper est
 peccatum mortale.

SED CONTRA est, quia hypocritis est mendacium
 operis, cum sit simulatio quædam: non autem om-
 ne mendacium operis est peccatum mortale. ergo
 nec omnis hypocritis.

¶ Præte. Intentio hypocritæ est ad hoc, quod uideat
 bonus: sed hoc non opponitur charitati. ergo hypo-
 critis non est secundum se peccatum mortale.

¶ Præte. Hypocritis nascitur ex inani gloria, ut Greg.
 dicit 31. moral. * sed inanis gloria non semper est
 peccatum mortale. ergo neque hypocritis.

RESPON. Dicendum, quod in hypocritis duo sunt,
 scilicet defectus sanctitatis, & simulatio ipsius. Si
 ergo hypocrita dicatur ille, cuius intentio fertur
 ad utrumque, ut scilicet aliquis non curet sanctita-
 tem habere, sed solum Sanctus apparere, sicut con-
 suevit accipi in sacra scriptura, sic manifestum est,
 Secunda Secundæ S. Tho. MM quod

q. 15. arti. 4. & 5.

q. 109. arti. 3. ad 4.

Libro 4. c. 7. como 5. q. 100. arti. 1.

4. di. 16. q. 4. arti. 1. q. 3.

In fia. com- mentar. ad cap. 16. Esai. tomo 5.

Glof. ordina- ria ibid.

Alias pecca- tis.

Libro 21. capitul. 11.

Libro 31. ca. 31. a mendio.